

4.ถลางขนะที่ก (นาโคกพม่า) "อายานประวัติศาสตร์ถลางขนะที่ก"



ที่ตั้ง: เดิมเรียกกันว่า "นาหลวง" ตำบลเทพกระษัตรีอำเภอถลาง จังหวัต ภูเก็ต เป็นที่ราบมีสภาพเป็นทุ่งนามีต้นตาลอยู่ทั่วไปซึ่งเป็นที่ราชพัสดุมี พื้นที่ประมาณ 96 ไร่ เดิมเป็นที่นาของเจ้าเมืองถลางบ้านเคียน มีคลองบาง ใหญ่ไหลจากเขาพระแทวผ่านไปออกทะเลพัง (อู่คะเภา)

โคกพม่าเป็นพื้นที่สมรภูมิในสงคราม ระหว่างทัพทหารพม่ากับ ทัพของท่านผู้หญิงจัน คุณมุก เมื่อ พ.ศ. 2328



เมื่อพ.ศ.2328 ชี่หวุ่นแม่ทัพพม่าได้อกทัพมาตีหัวเมืองปักษ์ใต้ และเมืองถลาง โดยเทียบท่าที่อ่าวอู่พะเภา ขณะนั้นพระยาถลางถึงแก่กรรม ยังไม่ได้แต่งตั้งใครแทน ท่านผู้หญิงจันและคุณมุกน้องสาวจึงรวบรวยไพร่ พลต่อสู้พม่า โดยแบ่งเป็น 3 ค่าย ค่ายบ้านค่าย, ค่ายนบนางคักและค่ายวัด พระนางสร้างซึ่งตั้งเป็นฐานทัพ

พม่าแบ่งเป็น 3 ค่ายเช่นกัน คือค่ายปากช่องค่าย ค่ายนากลาง และค่ายนาโคกพม่า กองทัพมีจำนวนน้อยท่านผู้หญิงจันจึงใช้กลอุบาย หลอกล่อพม่าทำให้พม่าล้อมค่ายอยู่เคือนเศษก็ยังคืไม่ได้ ขาดเสบียงอาหาร เกิดความปั่นป่วนในกองทัพ ท่านผู้หญิงจันได้ออกประชุมพลที่หน้าค่ายใต้ ด้นทองหลางน้ำโดยได้สั่งให้นายทองพูนยิงปืนใหญ่พระพิรุณสังหารถูกกิ่ง ทองหลางขนาดใหญ่ขาดองกลางชุมนุมพม่าเป็นที่น่าอัสจรรย์ พม่าเสียขวัญ เริ่มถอยทัพ ไทยยิ่งรุกโจมดีพม่า จนลอยไปถึงปากข่องค่ายคะเภาแล้วออก เรือหนีไปในที่สุด



เมื่อเสร็จศึก ทระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจูฬาโลกจึงได้โปรดสถาปนา ท่านผู้หญิงจันเป็นท้าวเทพกระษัตรี คุณมุกเป็นท้าวศรีสุนทร



5.สุสานแม่หม้าเสี้ยๆ



ที่ตั้ง: ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 คำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

เป็นเนินคืนสูง ขยู่ในที่ดินของเอกชน ห่างจากวัดม่วงโกมาร กัจจ์ประมาณ 250 เมครเป็นที่คั้งฝังศพของแม่หม้นสี้ยและคณะ เดิมอังมี หินตาน่า 7 แผ่น ปัจจุบันยังเหลือ 6 แผ่น อีก 1 แผ่นอยู่ที่มหาวิทยาลัยราช กัฏภูเก็ต เมื่อก่อนได้แติหม่ามและตัวแทนเคยมาร่วมตารวะ อ่านคัมภีร์และ ใช้ของหอม น้ำหอม แป้ง กำยาน ดอกลั่นทม (ลีลาวดี) เป็นประจำทุกเดือน 5 หรือวันสำคัญ



ท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทร



1.บ้านท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทร (บ้านท้าวเทพฯ)





ที่ตั้ง : อยู่ในเขตเทศบาล ต.เทพกระษัตรี อ.ถลาง จ.ภูเก็ต (หลัง องค์การโทรศัพท์ถลาง)

ประวัติเดิม ท้าวเทพกระษัตรึเป็นบุตรคนโดของท่านจอมร้าง บ้านเคียน เจ้าเมืองถลางในสมัยสมเด็จตระเจ้าตากสินมหาราช ตั้งเมืองอยู่ที่ เกาะบ้านเคียน บ้านเดิมอยู่ใกล้กับสระน้ำที่เรียกว่า "นาปากสระ"ขาวถลาง นับถือบรรพบุรุษ ได้มีการเช่นไหว้ "ฝึกลาง" มีคำเชื้อเชิญบรรพบุรุษตอน หนึ่งว่า "หน้าเรือนแม่หม้า มีขามคอม้า มีหว้ากาจับ มีค้นม่วงคล้า มีสระ หน้าบ้าน มีคูโดยรอบ มีขอบค่ายไผ่" กรรยาจอมร้าง เป็นลูกสาวเจ้าเมือง ไทรบุรีมีบุตร 5 คน 1.ท่านผู้หญิงจัน 2.คุณมุก 3.คุณมา 4.พระยาถลาง อาค (ณ ถลาง) 5.พระปลัดเรือง

ท่านผู้หญิงจันแต่งงานกับหม่อมภักดีภูธร บุครจอมนายกอง เมืองคะกั่วทุ่ง มีบุคร 2 คน คือแม่ปรางและพญาถลางเทียน (คันสกุล ประทีป ณ ถลาง) สามีถึงแก่กรรมคั้งแต่นายเทียนยังเป็นเด็ก ได้รับการฝึก เพลงอาวุธจากคุณมุกน้ำสาว

เจ้าเมืองนครศรีธรรมราชได้ให้ พญาพิมล (อัยขัน) มาช่วยงาน จอมร้างบ้านเคียน ได้แต่งงานกับท่านผู้หญิงจันมีบุครชื่อ "ทอง" ถวายตัว เป็นบาทบริจา ในรัชกาลที่ 1 ประสูติพระองค์ "เจ้าหญิงอุบล"



<u>ค้นลาน</u> (คล้ายด็นตาล) ใบลานใช้จารหนังสือ สมัยก่อนต้นตานมีมากรอบๆ บ้านท้าวเทพฯเพื่อไว้เขียนข้อความเรื่องสำคัญฯ ปัจจุบันยังมี 5-6 ค้นซึ่ง ควรอนุรักษ์เก็บไว้

2. วัดพระนางสร้าง







ที่ตั้ง: หมู่ 1 ค.เทพกระษัตรี อ.ถลาง จ.ภูเก็ต (กม.18-19)
เป็นวัดเก่าแก่และเคยเป็นสมรภูมิสู้รบกับพม่า เมื่อครั้งดีเมืองถลาง 2328
เดิมชื่อ "วัดตะเทียน"และมีตำนานว่า พระนางเลือดชาวซึ่งเป็นชายาของเจ้า
เมืองนครฯ ถูกขุยงว่ามีรู้และต้องโทษประหาร ก่อนดาชพระนางขอโอกาส
ไปใหว้พระชาดุที่ศรีลังกาก่อน เมื่อกลับมาใต้มาสร้างวัด ณฺที่แห่งนี้ จึงได้
นามว่า "วัดพระนางสร้าง" และเป็นที่น่าอัศจรรย์ซึ่ง เลือดที่ออกมาเป็นสี
ขาวบริสุทธิ์จึงได้ชื่อว่า "พระนางเลือดขาว"

ในอุโบสถเก่า มีพระพุทธรูปคืบถเก่าแก่ 3 องค์เรียกกันว่า "พระในพุง" หรือพระ 3 กษัตริฮ์ ซึ่งอยู่ในพระอุทรของพระพุทธรูปปูน ปั้นทงค์ใหญ่ด้วย



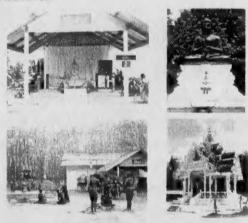
"พระครูสุนทรสมพกิจ (เขม ชาโค) 2392-2476 นามเดิมว่า "ปอด ไทรรัดน์" ชอบคงแก่เรียนหนังสือ ไทย พระธรรมวินัย วิปัสสนากรรมฐาน ชอบรวบรวม คำราโบราพ เครื่องสมุนไพร ไว้ในใบลานหรือ สมุพ บ่อย ชาวถลางรุ่นเก่ายกย่องนับถือความศักสิทธิ์ของ ท่านไว้มาก

3. วัคม่วงโกมารกัจจ์ (วัดม่วง)

ที่ตั้ง: ตั้งอยู่บ้านเหรียง หมู่ 3 ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอลลาง จังหวัดภูเก็ต เป็นวัดร้างอยู่ในความดูแลของวัดพระนางสร้างมีพระพุทธรูปปูนปั้นครึ่ง ท่าน เพียรชำรุด ชาวบ้านเชื่อกันว่าวิญญาณของพระภิกษุ สมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งบรณภาพที่วัดแห่งนี้ยังคงสลิตย์อยู่ที่พระพุทธรูปครึ่งองค์นี้ ใกล้ พระพุทธรูปเคยมีต้นทึงและต้นทั้ง ซึ่งลายแทงที่วัดม่วงโกมารภัจจ์กล่าวถึง ตวามว่าระหว่างดันทึงต้นทั้งเป็นที่ฝังสมบัติ

ชาวบ้านยังเชื่อว่าวัดม่วงโกมารภัจจ์เคยเป็นวัตในสมัยท้าวเทพ
กระษัตรี-ท้าวศรีสุนทรซึ่งก่อนเกิดสงตราบศึกถลาง 2328 เจ้าเมืองถลาง
ได้ใช้ลานวัดม่วงเป็นสถานที่ฝึกซ้อมทหาร ฝึกการเกี่ยวน้ำมัน ลงยันต์ทหาร
ฝึกซ้อมรำกริช ฝึกผสมดินปืน ซึ่งมีบ่อน้ำ 2 บ่อ บ่อหนึ่งแข่ว่านยาสมุนไพร
ให้ทหารอาบเพื่อความอยู่ยงคงกะพัน และเคยเป็นฌาปนสถานแก่บรรพชน
ชาวถลาง ด้านหลังวัดเป็นที่ฝังศพชาวไทยมุสลิมบุคตลสำคัญ เช่นสุสานแม่
หม้าเสี้ยฯ

ในปีพ.ศ. 2528 ทางจังหวัดจัดงานฉลองตรบรอบ 200 ปีวิร สตรีสรีเมืองถลาง ชาวถลาง-ได้ช่วแก้นปั้นหุ่นปูนประติมากรรมท้าวเทพ กระษัตรี-ท้าวสรีสุนทรในอิริยาบอต่างๆคือกลุ่มตักบาตร, พิธีการสักเลข ทหารเอก, นายประตูยามเฝ้าฝึกเพลงรษ, พิธีออกอุปสมบทของถูกชาย "พระยาถลางเทียน"



ต่อมามูลนิธิท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทรซึ่งก่อตั้งเมื่อปี 2536 โคย คร.ยุวัฒน์ วุฒิเมธีและคณะกรรมการผู้มีจิตศรัทธาทุกท่านร่วมกันสละ แรงใจแรงกายถวายปัจจัยสร้างวิหารสาลาจตุรมุขเจดีย์เป็นอนุสรณ์ ประคิษฐานรูปปั้นท้าวเทพกระษัตรี-ห้าวศรีสุนทรและมีพระพุทธมณีสรี ถลาง ประคิษฐานอยู่กลางแจ้ง



4.ถลางชนะศึก (นาโคกพม่า) "อุทยานประวัติศาสตร์ถลางชนะศึก"



ที่คั้ง: เคิมเรียกกันว่า "นาหลวง" คำบทเทพกระษัตรีอำเภอถลาง จังหวัด ภูเก็ต เป็นที่ราบมีสภาพเป็นทุ่งนามีค้นตาลอยู่ทั่วไปซึ่งเป็นที่ราชพัชคุมี พื้นที่ประมาณ 96 ไร่ เคิมเป็นที่นาของเจ้าเมืองถลางบ้านเคียน มีคลองบาง ใหญ่ไหลจากเขาพระแทวผ่านไปออกทะเลพัง (ถู่ตะเภา)

โคกพม่าปืนพื้นที่สมรภูมิในสงคราม ระหว่างทัพทหารพม่ากับ ทัพของท่านผู้หญิงจัน คุณมุก เมื่อ พ.ศ. 2328



เมื่อพ.ส.2328 ชี่หวุ่นแม่ทัพทม่าได้ยกทัพมาที่หัวเมืองปักษ์ใต้ และเมืองถลาง โดยเทียบท่าที่อ่าวอู่คะเภา ขณะนั้นพรแยาถลางถึงแก่กรรม ยังไม่ได้แต่งตั้งใครแทน ท่านผู้หญิงจันและคุณมูกน้องสาวจึงรวบรวมไพร่ พลต่อสู้พม่า โดยแบ่งเป็น 3 ค่าย ค่ายบ้านค่าย, ค่าขนบนางคักและค่ายวัด พระนางสร้างซึ่งตั้งเป็นฐานทัพ

พม่าแบ่งเป็น 3 ค่ายเช่นกัน คือค่ายปากช่องค่าย ค่ายมากลาง และค่ายนาโกกพม่า กองพัพมีจำนวนน้อยท่านผู้หญิงจันจึงใช้กลอุบาย หลอกล่อพม่าทำให้พม่าล้อมค่ายอยู่เคือนเสษก็ยังคืไม่ได้ ขาดเสบียงอาหาร เกิดความปั่นป่วนในกองพัพ ท่านผู้หญิงจันได้ออกประชุมพลที่หน้าค่ายใต้ ด้นทองหลางน้ำโดยได้สั่งให้นายทองพูนยิงปืนใหญ่พระพิรูณสังหารถูกกิ่ง ทองหลางขนาดใหญ่ขาดลงกลางชุมนุมพม่าเป็นที่น่าอัสจรรย์ พม่าเสียขวัญ เริ่มถอยทัพ ไทยยิ่งรุกโจมดีพม่า จนลอยไปถึงปากช่องค่ายตะเภาแล้วออก เรือหนีไปในที่สุด



เมื่อเสร็จศึก พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจูฬาโลกจึงได้ไปรดสถาปนา ท่านผู้หญิงจันเป็นท้าวเทพกระษัตรี คุณมุกเป็นท้าวศรีสุนทร



5.สุสานแม่หม้าเสี้ยๆ



ที่ตั้ง: ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 คำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ด

เป็นเนินดินสูง อยู่ในที่คินของเอกชน ห่างจากวัดม่วงโกมาร ภัจจ์ประมาณ 250 เมครเป็นที่ตั้งฝังศพของแม่หม้าเสี้ยและคณะ เดิมอังมี หินตาน่า 7 แผ่น ปัจจุบันอังเหลือ 6 แผ่น อีก 1 แผ่นอยู่ที่มหาวิทยาลัยราช ภัฏภูเก็ต เมื่อก่อนโต๊ขอิหม่ามและตัวแทนเคยมาร่วมดารวะ อ่านคัมภีร์และ ใช้ของหอม น้ำหอม แป้ง กำฮาน ดอกลั่นทม (สีดาวดี) เป็นประจำทุกเดือน 5 หรือวันสำคัญ



ท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทร



1.บ้านท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทร (บ้านท้าวเทพฯ)





ที่ตั้ง : อยู่ในเขตเทศบาล ต.เทพกระษัตรี อ.ฉถาง จ.ภูเก็ต (หลัง องค์การโทรศัพท์ถลาง)

ประวัติเดิม ท้าวเทพกระษัครีเป็นบุครคนโดของท่านจอมร้าง บ้านเคียน เจ้าเมืองถลางในสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ตั้งเมียงอยู่ที่ เกาะบ้านเคียน บ้านเดิมอยู่ใกล้กับสระน้ำที่เรียกว่า "นาปากสระ"ชาวถลาง นับถือบรรพบุรุษ ได้มีการเช่นไหว้ "ผีถลาง" มีคำเพื่อเชิญบรรพบุรุษตะน หนึ่งว่า "หน้าเรือนแม่หม้า มีขามคอม้า มีหว้ากาจับ มีค้นม่วงคล้า มีสระ หน้าบ้าน มีคูโดยรอบ มีขอบค่ายไผ่" ภรรขาจอมร้าง เป็นลูกสาวเจ้าเมือง ไทรบุรีมีบุตร 5 ตน 1.ท่านผู้หญิงจัน 2.คุณมุก 3.คุพมา 4.พระขาถลาง อาค (ณ ถลาง) 5.พระปลัดเรือง

ท่านผู้หญิงจันแต่งงานกับหม่อมภักคีภูธร บุตรจอมนายกอง เมืองตะกั่วทุ่ง มีบุตร 2 คน คือแม่ปรางและพญาถลางเทียน (ต้นสกุล ประทีป ณ ถลาง) สามีถึงแก่กรรมตั้งแต่นายเทียนยังเป็นเค็ก ได้รับการฝึก เพลงอาวุธจากคุณมูกน้ำสาว

เจ้าเมียงนครศรีธรรมราชได้ให้ พญาพิมล (อัชจัน) มาช่วยงาน จอมร้างบ้านเคียน ได้แต่งงานกับท่านผู้หญิงจันมีบุตรชื่อ "ทอง" ถวายตัว เป็นบาทบริจา ในรัชกาลที่ 1 ประพูติพระองค์ "เจ้าหญิงอุบท"



ค้นลาน (คล้ายค้นตาก) ใบลานใช้จารหนังสือ สมัยก่อนต้นลานมีมากรอบๆ บ้านท้าวเทพฯเพื่อไว้เขียนข้อความเรื่องสำคัญฯ ปัจจุบันยังมี 5-6 ต้นซึ่ง ควรอนุรักษ์เก็บไว้ 2. วัดพระนางสร้าง







ที่ตั้ง: หมู่ 1 ค.เทษกระษัตรี แกลาง จ.ภูเก็ต (กม.18-19)
เป็นวัดเก่าแก่และเคยเป็นสมรภูมิสู้รบกับพม่า เมื่อครั้งตีเมืองกลาง 2328
เดิมชื่อ "วัดตะเดียน"และมีด้านานว่า พระนางเลือดชาวซึ่งเป็นชายาของเจ้า
เมืองนครฯ ถูกขุยงว่ามีรู้และต้องโทษประหาร ก่อนตายพระนางขอโอกาส
ไปไหว้พระธาตุที่สรีลังกาก่อน เมื่อกลับมาได้มาธร้างวัด ๗ ที่แห่งนี้ จึงได้
นามว่า "วัดพระนางสร้าง" และเป็นที่น่าอัสจรรย์ซึ่ง เลือดที่ยอกมาเป็นสี
ขาวบริสุทธิ์จึงได้ชื่อว่า "พระนางเลือดขาว"

ในอุโบสถเก่า มีพระพุทธรูปดีบุกเก่าแก่ 3 องค์เรียกกันว่า "พระในพุง" หรือพระ 3 กษัตริย์ ซึ่งอยู่ในพระอุทรของพระพุทธรูปปูน ปั้นองค์ใหญ่ด้วย



"พระครูสุนทรสมพกิจ (เชม ชาโค) 2392-2476 นามเดิมว่า "ปอด ไดรรัตน์" ชอบคงแก่เรียนหนังสืบ ไทย พระธรรมวินัย วิปัสสนากรรมฐาน ชอบรวบรวม ดำราโบราณ เครื่องสมุนไพร ไว้ในใบสานหรือ สมุด ช่อย ชาวถลางรุ่นเก่าชกข่องนับถือความศักสิทธิ์ของ ท่านไว้มาก

3. วัดม่วงโกมารกัจจ์ (วัดม่วง)

ที่ตั้ง: ตั้งอยู่บ้านเหรียง หมู่ 3 ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต เป็นวัดร้างยยู่ในความดูแลของวัดพระนางสร้างมีพระพุทธรูปปูนปั้นครึ่ง ท่อน เสียรชำรุด ชาวบ้านเชื่อกันว่าวิญญาณของพระภิกษุ สมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งมรณภาพที่วัดแห่งนี้ยังคงสถิตย์อยู่ที่พระพุทธรูปครึ่งองค์นี้ ใกล้ พระพุทธรูปเคยมีค้นทึงและต้นทั้ง ซึ่งลายแทงที่วัดม่วงโกมารภัจจ์กล่าวถึง ความว่าระหว่างดันทึงตันทั้งเป็นที่ฝังสบาัติ

ชาวบ้านยังเชื่อว่าวัดม่วงโกมารกัจจ์เคยเป็นวัดในสมัยท้าวเทพ
กระษัตรี-ท้าวศรีสุนทรซึ่งก่อนเกิดสงครามศึกกลาง 2328 เจ้าเมืองถลาง
ได้ใช้สานวัฒม่วงเป็นสถานที่ฝึกซ้อมทหาร ฝึกการเคี่ยวน้ำมัน ลงยันต์หหาร
ฝึกซ้อมรำกริช ฝึกผสมดินปืน ซึ่งมีบ่อน้ำ 2 บ่อ บ่อหนึ่งแช่ว่านยาสมุนไพร
ให้ทหารอาบเพื่อความอยู่ยงคงกะพัน และเคยเป็นฌาปนสถานแก่บรรพชน
ชาวถลาง ด้านหลังวัดเป็นที่ฝังศพชาวไทยมุสลิมบุคคลสำคัญ เช่นสุสานแม่
หม้าเสี่ยฯ

ในปีพ.ศ. 2528 ทางจังหวัดจัดงานฉลองครบรอบ 200 ปีวีร สตรีศรีเมืองถลาง ชาวฉลาง-ได้ช่วยกันปั้นทุ่บปูนประติมาตรรมท้าวเทพ กระษัตรี-ท้าวศรีสุนทรในอิริยาบถต่างๆคือกลุ่มตักบาคร, พิธีการสักเลข ทหารเอก, นายประตูขามเฝ้าฝึกเพลงรบ, พิธีออกอุปสมบทของถูกชาย "พระยาถลางเทียน"



ต่อมามูลนิธิท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทรซึ่งก่อตั้งเมื่อปี 2536 โดย
คร.ขุวัฒน์ วุฒิเมธีและสณะกรรมการผู้มีจิตศรัทธาทุกท่านร่วมกันสตะ
แรงใจแรงกายถวายปัจจัยสร้างวิหารศาลาจตุรมุขเจดีย์เป็นอนุสรณ์
ประดิษฐานรูปปั้นท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทรและมีพระพุทธมณีศรี
ถลาง ประดิษฐานอยู่กลางแจ้ง